gemeente
Hardinxveld-Giessendam

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS-ADVIES

Zaaknr.: 052322056							Par. coördinator:	Par. afdelingshfd:	Par. PH :
Documentnr.:									
Van afdeling: MID									
Opgesteld door: R. Vink									
Datum: 11 augustus 2017							Aldus vastgesteld in de vergadering van burgemeester en wethouders van de gemeente Hardinxveld-Giessendam		
Overleg gepleegd met:									
BOO	MID	BB	BR	ORS	PH	Inkoop			
							B. en W. d.d. 19 september 2017		Nr. 4B

Onderwerp:
Verkoop aandelenbelang in Eneco Groep N.V.

Besluiten om:

1. het principebesluit te nemen om het aandelenbelang van de gemeente Hardinxeld-Giessendam in de Eneco Groep N.V. af te bouwen, onder nader, in gezamenlijkheid met de andere aandeelhouders te bepalen condities en procesafspraken.
2. De raad voor te stellen de begroting vanaf 2019 aan te passen voor het dividend in Eneco
3. De raad in de gelegenheid te stellen wensen en bedenkingen over dit principebesluit kenbaar te maken

Besluit:
Akkoord.

	Akk.	Bespr.	Opmerkingen
B			
S			
TBA			
TBO			
BHO			

gemeente
Hardinxveld-Giessendam

Samenvattende tekst “Uit het gemeentehuis”

Nieuwskop
"Klik hier om de Nieuwskop in te vullen: MAX 8 woorden!"

Inleiding
"Klik hier om de inleiding in te vullen, 1 a 2 regels"

Uitleg
"Klik hier om de uitleg in te vullen: wie, wat, waar, wanneer, waarom, hoe"

Twitterpitch
"Klik hier om hier de Twitterpitch in te vullen, meestal de nieuwskop, maximaal 140 tekens"

gemeente
Hardinxveld-Giessendam

Vervolg adviesnota d.d. 11 augustus 2017 **Nr.: 052322056**
Onderwerp: Verkoop aandelenbelang in Eneco Groep N.V.

Besluiten om:

1. het principebesluit te nemen om het aandelenbelang van de gemeente Hardinxeld-Giessendam in de Eneco Groep N.V. af te bouwen, onder nader, in gezamenlijkheid met de andere aandeelhouders te bepalen condities en procesafspraken.
2. De raad voor te stellen de begroting vanaf 2019 aan te passen voor het dividend in Eneco
3. de raad in de gelegenheid te stellen wensen en bedenkingen over dit principebesluit kenbaar te maken

Inleiding

De aanleiding voor de afweging wat de gemeente gaat doen met haar aandelenbezit is de per 31 januari 2017 doorgevoerde splitsing van Eneco Holding; waarbij het geïntegreerde energiebedrijf werd gesplitst in een productie- en leveringsbedrijf (Eneco) en in een netwerkbedrijf (Stedin). Het aandelenbezit in
Stedin maakt geen deel uit van de voorliggende afweging.
De aandelen in het ongesplitste bedrijf mochten op grond van het wettelijke privatiseringsverbod van de elektriciteits- en gasnetten alleen verhandeld worden binnen de kring van overheden. Voor het nu afgesplitste productie- en leveringsbedrijf Eneco dat, met uitzondering van restricties in tarieven van warmtelevering, in een geheel vrije markt opereert, geldt deze beperking niet.

De activiteiten van Eneco brengen risico's, zoals vraag/(over)aanbod, lage energieprijzen en kostenbeheersing met zich mee die niet meer gecompenseerd kunnen worden door de resultaten uit het huidige, zelfstandige, Stedin. Dat heeft onder meer geleid tot een neerwaartse aanpassing van de creditrating van Eneco.
Dit gegeven kan aanleiding zijn voor een gemeentelijke aandeelhouder om de voor- en nadelen van het aandeelhouderschap Eneco opnieuw te bezien. Grootaandeelhouder Rotterdam heeft deze discussie eerder dit jaar aan de orde gesteld. Naast de gemeente Rotterdam hebben ook twee andere (groot)aandeelhouders het voornemen om het belang in Eneco Groep N.V. van de hand te doen, dit zijn de gemeenten Den Haag en Dordrecht. Deze aandeelhouders hebben tezamen een meerderheidsbelang in Eneco Groep N.V. Inmiddels hebben naast deze gemeenten meerdere gemeenten het voornemen bekend gemaakt om hun aandelenbelang te vervreemden.

Naast de afweging 'zwaarwegend publiek belang of niet' gaat het om een financiële afweging voor de gemeente, die daarmee óók publieke belangen raakt.

Beoogd effect

Op grond van de afwegingen in dit voorstel het principebesluit te nemen om het aandelenbelang in Eneco Groep N.V. af te bouwen. Randvoorwaarde daarbij is dat er in gezamenlijkheid met de andere aandeelhouders nog nader te bepalen condities en procesafspraken over deze afbouw moeten worden gemaakt.

Argumenten

Allereerst staat het de gemeente Hardinxveld-Giessendam volledig vrij om haar keuze te maken. De toenmalige minister van Economische Zaken heeft in antwoord op Kamervragen gezegd dat de Wet Onafhankelijk Netbeheer daartoe geen beletsel vormt.

1.1 Geen blijvend publiek belang die blijvend aandeelhouderschap rechtvaardigen

Het afwegingskader voor publieke belangen is verwoord in hoofdstuk 5 van het Consultatiedocument. De verwijzingen naar nummers in deze brief betreffen steeds de artikelen/paragrafen in het consultatiedocument, tenzij anders aangegeven.

Er zijn geen publieke belangen benoemd die blijvend het aandeelhouderschap van Hardinxveld-Giessendam rechtvaardigen. En wel om de volgende redenen:

1. Volgens Eneco doet aandeelhouderschap ertoe. De vraag is: vanuit wiens gezichtspunt? Eneco stelt niet: publiek aandeelhouderschap doet ertoe; zij stelt alleen dat het voor haar van belang is wie de toekomstige grootaandeelhouder of eigenaar wordt. Daarnaast kan opgemerkt worden dat de toenmalige publieke aandeelhouders van Essent en Nuon geen publiek belang meer zagen in hun aandeelhouderschap bij deze bedrijven. Die bedrijven bestaan ook nog steeds; zij het onder een andere holding. De Franse Staat verkocht recent nog een deel van haar belangen in Engie[1] en is volgens actuele persberichten voornemens om een groter belang van de hand te doen. Afbouw van dit soort belangen door overheden komt regelmatig voor, in Nederland en in de rest van Europa.
2. Eneco wordt geleid door een bestuur dat in staat is gebleken om de onderneming goed te leiden. Het kan juist de onderneming helpen dat zij los komt van politiek-bestuurlijke dynamiek en politieke gevoeligheden, die we in de volgende punten belichten. Bovendien kan de onderneming door een andere eigenaar beter geholpen worden om te sturen op de kosten/ efficiency.
3. De huidige, formele zeggenschap over onder meer beleid en strategie van de onderneming is nagenoeg nihil (zie ook 7.2.3). Pogingen om dit te verbeteren stuitten steeds op (juridische) weerstand vanuit de onderneming. De onderneming wil dus zelf aandeelhouders, die daarover in toenemende mate andere opvattingen krijgen, geen betere zeggenschaps-positie geven. Wel informeert Eneco de aandeelhouders; zij het meestal op een (zeer) laat moment.
4. De strategie richt zich steeds meer op het buitenland. Vanuit het perspectief van de onderneming is dat niet onbegrijpelijk. Aangeven wat het lokale publieke belang daarbij is, wordt echter steeds minder eenvoudig.
5. De reden dat de gemeente aandeelhouder is heeft een puur historische achtergrond. Toen er ruim een eeuw geleden nog marktimperfecties waren heeft de gemeente samen met andere gemeente een energiebedrijf (GEB) opgericht. Deze is later op regionale schaal gaan werken (NV RED), waarna het vervolgens in de jaren '90 op ging in een groter Eneco. Eneco heeft momenteel geen bijzondere binding met de gemeente Hardinxveld-Giesendam via lokale duurzame projecten, zoals warmte- of windenergieprojecten.
6. De AHC heeft met de onderneming momenteel moeizame discussies over het te volgen beloningsbeleid. De wil is er bij de onderneming zelf om de beloningen voor de RvB en subtop te verhogen. Deze komen daarmee dan nog verder van de Wet Normering Topinkomens af te staan. Deze discussie is nog niet afgerond.
7. Het complementaire informatiepakket van Eneco biedt geen andere gezichtspunten. De AHC constateerde bij dit pakket onder meer:
   - de ontoereikende onderbouwing van stellingen/prognoses
   - geen beschouwing van het belang voor de gemeenten bij continuering van het aandeelhouderschap
   - het ontbreken van een inhoudelijke reactie op het toetsingskader en de beoordelingscriteria uit het Consultatiedocument
   - de onjuiste beschrijving van de bestaande mate van zeggenschap voor aandeelhouders.

1.2 Profiel nieuwe (meerderheids)eigenaar vraagt om nader te bepalen condities en procesafspraken

Juist omdat de vervolgfase iets is wat binnen het college wordt afgewogen, is het van belang nu duidelijkheid en zoveel mogelijk comfort te geven over het vervolg.

Ten tijde van de verkoop van Essent en Nuon waren er in de Tweede Kamer gedachten over vorming van een "nationale kampioen". Dat is niet van de grond gekomen. Het ligt niet voor de hand om voor Eneco een beschermingspositie te creëren; noch is het verstandig om op voorhand uitspraken te doen

[1] http://www.lefigaro.fr/flash-eco/2017/01/16/97002-20170116FILWWW00104-engie-l-ape-detient-3198-des-droits-de-vote.php

over het gewenste type koper en diens rendementsverwachtingen. Op dit punt wordt afstand genomen van de stellingen in de additionele informatie van Eneco op o.a. het eind van pagina 38.

De AHC heeft een aantal belangrijke aandachtspunten benoemd in het consultatiedocument waaraan in geval van veilingverkoop invulling gegeven moet worden. De eisen aan de koper zijn opgenomen onder 12.3.2 op pagina 68 en verder.

Daarmee worden mogelijke suggesties dat gemeenten slechts kijken naar een zo hoog mogelijke prijs al in deze fase tegengesproken. Binnen de aandachtspunten die in paragraaf 12.3.2 zijn vermeld heeft de partij die het meeste biedt uiteraard wél de beste kans. Een buitenlandse (strategische) koper is denkbaar, maar evengoed kan het een Nederlandse belegger zijn.
Bij een beursgang is die afweegmogelijkheid er echter niet.

Gemeenten die met elkaar willen afbouwen, gaan gezamenlijk een aandeelhoudersovereenkomst aan. Dit in het belang van een zorgvuldig proces. In dat verband wordt verwezen naar het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer over de recente transacties met Attero (het voormalige Essent Milieu). In de vervolgfase moet er antwoord komen op de vraag wat een goed moment is om een verkoopproces te beginnen.

Een belangrijk sluitstuk van een afbouwproces is dat de colleges van gemeenten die besluiten tot afbouw, in staat worden gesteld om de definitieve bieding te beoordelen op de criteria in 12.3.2. De uiteindelijke keuze voor nog niet verkopen of juist wél verkopen wordt gemaakt op basis van een concreet bod en adviezen daarover. Daarbij is het van belang slagvaardig te kunnen handelen.

1.3 Verkoop zet “stille reserve” om in positieve kasstroom (eenmalig)

Vooral de financiële gevolgen van een principebesluit tot afbouwen wegen voor de gemeente Hardinxveld-Giessendam, maar ook voor de andere gemeenten, zwaar. Dit is het laatste goed verhandelbare "stille vermogen" van de gemeente.

Bijlage 6 en 6.3.3. schetsen een waarde-indicatie en dividend op basis van historische openbare gegevens. Zoals gezegd heeft Eneco bedrijfsgevoelige informatie nog niet gedeeld. Het gebrek aan goede en betrouwbare informatie (m.n. toekomstgerichte informatie) verklaart de grote bandbreedte. De recente overnames zoals vermeld in 5.4.2 (waaronder Eni België en Lichtblick) zijn nog niet in de waardering opgenomen. Het is de verwachting dat Eneco synergie-voordeel kan realiseren met deze overnames. Aldus is het voorstelbaar dat de onderkant van de bandbreedte opwaarts aangepast kan worden. In de voetnoot bij 6.3.3. is dit belicht. Het uit te voeren waardebepalingsonderzoek in fase 2 moet duidelijkheid gaan geven.

De term afbouwen wordt gehanteerd, omdat gezamenlijke verkoop van aandelen ook in fasen kan gaan. Zie bijvoorbeeld de verkoop van de aandelen van ABN AMRO door de Nederlandse Staat in de beursgang van 2015.

2.1 Door verkoop derft de gemeente dividendinkomsten

In de meerjarenraming 2018-2021 is rekening gehouden met een dividend op nutsbedrijven van € 360.000. Op basis van een verhouding 70%/30% (Eneco versus Stedin) betekent dit dat bij verkoop de jaarlijkse dividendopbrengst van Eneco vervalt. De komt neer op ca € 250.000. Voorgesteld wordt om de raad voor te stellen deze opbrengst vanaf 2019 af te ramen. Dit enerzijds vanwege het feit dat het te ontvangen dividend in 2018 het boekjaar 2017 betreft en anderzijds dat verkoop naar verwachting eerst na de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 plaats vindt.

Kanttekeningen

1.1 Geen afbouw nu resulteert mogelijk in missen "premie" meerderheidsbelang

Als de gemeente niet met het merendeel van aandeelhouders wil afbouwen, mist zij de "premie" van een meerderheidsbelang. Collectief 100% afbouw biedt het beste opbrengstperspectief voor de gemeenten.

1.2 Bij verkoop tegen een faire prijs wordt de waarde van de toekomstige kasstromen in één keer (of bij een partiële verkoop in tranches) gekapitaliseerd (gerealiseerd).

Bij verkoop tegen een faire prijs wordt de waarde van de toekomstige kasstromen in één keer (of bij een partiële verkoop in tranches) gekapitaliseerd (gerealiseerd). Indien de aandeelhouder niet overgaat tot verkoop, dan zal zij dividenden ontvangen. De dividenden zijn in het geval van Eneco (op korte en middellange termijn) niet gelijk aan de kasstromen, omdat zij een gedeelte van de winst inhoudt.

1.3 Verkoop resulteert in incidenteel groot positief effect op jaarresultaat

Destijds bij de oprichting van Eneco heeft de gemeente een belang van 0,45% verworven. De totale waarde in de jaarrekening 2016 van de gemeente per 31 december 2016 bedraagt € 453.780. Door de splitsing van Eneco in een energiebedrijf (Eneco) en een netwerkbedrijf (Stedin) heeft de gemeente aandelen verworven in beide bedrijven (beiden 0,45%). Door vervreemding van de aandelen in Eneco ontstaat een incidenteel groot effect op het jaarresultaat van de gemeente. Maar belangrijker nog is dat de kaspositie dezelfde verbetering zal krijgen.

1.4 Met verkoop vervalt jaarlijkse dividendopbrengst, welk effect heeft op begrotingssaldo

Hardinxveld-Giessendam begroot structureel € 360.000 dividend (in de meerjarenraming 2018-2021). Dat is vanuit de ongesplitste situatie. Uitgaande van een verhouding van 70%/30% (Eneco versus Stedin) betekent verkoop van de aandelen Eneco een nadelig effect van ca € 250.000. Met verwijzing naar argument 2.1 wordt voorgesteld om in de meerjarenraming vanaf 2019 met deze derving van inkomsten rekening te houden.

De aandelen van Stedin houdt de gemeente hoe dan ook. Het perspectief en dus ook het dividend van Stedin (geraamd o.b.v. 30% ca € 110.000) staan echter onder druk. Het is overigens mogelijk dat door de recente overname van Enduris, het Zeeuwse netbedrijf, dit effect gedempt wordt. In de loop van september liggen er naar verwachting meer onderbouwde perspectieven van deze onderneming, zodat betrouwbaarder kan worden aangegeven wat de omvang van de te compenseren dividendopbrengst in de begroting wordt.

Financiën

Zie argumenten en kanttekeningen.

Communicatie

N.v.t.

Vervolg

Na besluitvorming door het college zal de raad in de gelegenheid worden gesteld haar wensen en bedenkingen kenbaar te maken. Berichtgeving aan de aandeelhouderscommissie dient uiterlijk 31 oktober 2017 18.00 uur plaats te vinden. Dit betekent dat eventuele wensen en bedenkingen tussen de raadsbehandeling en de berichtgeving op 26 oktober plaats zal moeten vinden.

Bijlagen

- Consultatiedocument Aandeelhouderscommissie Eneco
- Bericht aan de aandeelhouders van Eneco